

Vogelwacht Utrecht

DE VOGELWACHT UTRECHT IN VOGELVLUCHT

BESTUUR

Samenstelling van het bestuur in 2010

Voorzitter:	Frits Franssen
Secretaris:	Frank Sidler
Penningmeester:	Thierry Jansen
2 ^e secretaris:	Janneke Kimstra
2 ^e penningmeester:	Willem ten Broeke
Lid:	Meriam Mentink
Lid:	Ard Wagenaar
Vice-voorzitter:	vacature

Algemene ledenexcursie

Niet 'n één, niet 'n twee, maar 'n drie man sterke formatie van Natuurmonumenten stond in de ochtend van de 6e juni paraat op het terras van Tijsterman in Nieuwkoop om de deelnemers aan de algemene ledenexcursie met de fluisterboot rond te varen door de tochten en gaten van Nieuwkoop. De zon scheen toen nog onbarmhartig. Het door een van de gidsen opgediste geschiedkundig verhaal over het ontstaan en de wasdom van Nieuwkoop werd menigmaal onderbroken door uitroepen bij een bijzondere of leuke waarneming.

Het werd een mooie excursie onder een almaar verder toenemend dreigend wolkendek. Het was erg gezellig, de prooioverdracht door de kiekendieven spectaculair, de purperreiger een plaat, de stemming opperbest. Het werd broeierig. Vol goede moed en nog steeds zonder de noodzaak van regenkleding naar het natuurontwikkelingsgebied De Groene Jonker bij Zevenhoven. Dit gebied dat sinds enkele jaren plas-dras is gezet, heeft nationaal en internationaal faam gemaakt met de letterlijk zichtbare broedgevallen van het kleinst en het klein waterhoen. Ook kon men er de pullen van het porseleinhoen en de geoorde fuut in volle glorie bewonderen. Dat was op deze dag echter niet voor ons weggelegd. Maar het is en

blijft een prachtig gebied met op die 6^e juni ook tal van leuke waarnemingen. Het miseriege buitje in de middag tellen we niet mee. Het was een fantastische dag.

Activiteiten

Naast de reguliere bestuursvergaderingen kwam het bestuur of een afvaardiging daarvan op een veelheid van momenten in actie. Kijken we eerst maar naar de hoogtepunten van het afgelopen jaar.

De eerste weken van het nieuwe jaar werd gewerkt aan de laatste voorbereidingen voor de Midwinter Roofvogeltelling 2010. Een project dat na veel voorbereiding losbarstte in januari en waarin een geweldig enthousiaste groep van 54 (bij ons geregistreerde) waarnemers weer en wind heeft getrotseerd om gezamenlijk een fantastisch resultaat neer te zetten. De verwerking van de bijeengebrachte gegevens volgden, in de maanden daarna. In *de Kruisbek* nr. 4/2010 werd door de redactie een publicatie met de eerste gegevens en resultaten opgenomen.

Op één februari waren we te gast bij de 88e vergadering van de coördinatiegroep Vechtplassen. Onder de voortvarende leiding van de voorzitter van de coö-groep kwamen vele zaken aan de orde. Een goede vergadering waarin vragen en antwoorden over en weer hebben geleid tot een goed begrip van elkaars standpunten, mogelijkheden en beperkingen. De verwachting dat er in 2011 door de afdeling wellicht een vogelherkenningscursus kan worden opgestart, is iets om naar uit te zien. De toezegging van het bestuur om te zorgen voor de benodigde technische middelen, was uiteraard welkom.

In februari werd een werkbezoek gebracht aan de Asschatterkeerkade in Leusden. De gemeente Leusden had de Vogelwacht, via een van haar leden, verzocht haar expertise in te brengen bij de herinrichting van dit gebied dat deel uitmaakt van de Grebbelinie. Op 19 maart werd in dit kader deelgenomen aan een workshop met alle bij het plan betrokken partijen. In het concept-plan werd onze inbreng in zijn geheel overgenomen. Dit was voor ons aanleiding om een aanbevelingsbrief aan dit plan te hechten om daarmee de financiers over de streep te trekken. In oktober ontvingen we bericht dat de financiering voorspoedig liep en de werkzaamheden op korte termijn kunnen worden aangevangen. We verwachten met de herinrichting niet alleen een behoud van de aanwezige soorten. Mogelijke uitbreiding met nieuwe soorten is gezien het plan zeker niet onmogelijk.

Op 18 november heeft ijsvogeldeskundige Jelle Harder een instructiemiddag over de aanleg van broedwanden voor deze soort verzorgd voor de veldmedewerkers van de gemeente Leusden en enkele leden van de Vogelwacht Utrecht.

Het ligt in de bedoeling in een samenwerkingsverband tussen gemeente Leusden en de Vogelwacht Utrecht de aanleg en het onderhoud te gaan verzorgen.

Op 23 maart waren we te gast bij de afdeling Nieuwegein. We maakten kennis met de coördinatiegroep in haar vernieuwde samenstelling, hadden bewondering voor het optreden van de nieuwe voorzitter en kijken terug op een prettige en constructieve vergadering. Een uitgebreid en intensief gesprek volgde op 16 juni met de coördinator van de afdeling De Bilt/Zeist. Er werd een inventarisatie gemaakt van de werkgroepen en overlegstructuren waarin deze zitting heeft. Daarnaast werd gekeken naar de mogelijkheden en bedreigingen van gebieden binnen deze afdeling.

In het kader van het Oursi-project ontvingen we op 18 juni een afgevaardigde van de Bird Life International partner Naturama. Samen met de gastheer van de zusterorganisatie Vogelbescherming Nederland brachten we een bezoek aan het Nederlandse wetland, De Blauwe Kamer.

Ontvangst van de afgevaardigde van Naturama (Oursi-project) - Frank Sidler

Op 22 juni bezochten we de Natuur- en Milieufederatie Utrecht tijdens een evaluatieavond over het daar gevolgde communicatietraject. Met de archiveris van de vereniging is op 19 juli uitgebreid overleg geweest. Gekeken werd naar de opbouw van het archief, de digitale verwerking daarvan, de toegankelijkheid in samenhang met de wijze van presenteren op onze website en de opslagruimte(n).

Op ons verzoek heeft Vogelopvang Utrecht haar directe noden aan ons kenbaar gemaakt. In onze ogen was de bekostiging van de huisvesting voor de kleine vogels daarvan de belangrijkste. Op 15 september heeft de officiële overhandiging plaatsgevonden van 4 gloednieuwe units waarin 16 vogels tegelijkertijd een plaatsje kunnen vinden.

Het overleg met het VogelRingStation Groenekan was plezierig en men leverde actuele verslagen aan over de activiteiten van de afgelopen jaren. Het VRS Groenekan ontving een financiële bijdrage ter ondersteuning van de werkzaamheden.

Het boekje "Gevleugeld Schothorst", samengesteld door de coördinator van de afdeling Amersfoort, dat een bewonderenswaardig verslag geeft van het vogelproject in de gelijknamige wijk, zag mede door een geldelijke ondersteuning het levenslicht.

De Blauwe Kamer was op 20 november het toneel van de werkgroep Midwinter Roofvogeltelling. Naast evaluatie en presentatie was er een gezamenlijke lunch en werden enkele uurtjes doorgebracht in dit prachtige gebied.

We sloten het jaar af in de wetenschap dat er naast de bovengenoemde zaken ook aandacht en tijd is besteed aan de volgende zaken. We hebben op 7 februari onze zienswijze over de herinrichting van de vliegbasis Soesterberg bij Provinciale

Staten neergelegd. Samen met de Stichting Behoud de Eemvallei is op 7 april de zienswijze ontwerp bestemmingsplan "Turnhal en Golfbaan Hoogland-West" bij de gemeenteraad van Amersfoort ingediend. Op verzoek van de gemeente De Bilt en Staatsbosbeheer namen we op 22 september deel aan een visiebijeenkomst aangaande de plannen rond Fort Ruigenhoek. Ook tijdens de vervolgsessie op 23 november heeft de Vogelwacht haar standpunten ingebracht. We waren vertegenwoordigd door de werkgroep die zich bezighoudt met de voorbereiding van de aanleg van ca. 1 ha natuurvriendelijke oevers in het Noorderpark. Samen met de Agrarische Natuurvereniging Landschap Noorderpark, de Werkgroep Sandwijkstraat, Landschap Erfgoed Utrecht en gemeente De Bilt worden in deze werkgroep de plannen voorbereid.

Het boek van Nieuwegein kwam via onze bemiddeling in de winkel van Vogelbescherming Nederland en het tijdschrift "Vogels" opnieuw in de belangstelling. We werkten aan de verwezenlijking van een algemene informatiefolder naar het voorbeeld van die van de afdeling Amersfoort. Onderzocht is in hoeverre het voor onze vereniging mogelijk was om aangemerkt te worden als Algemeen Nut Beogende Instelling en welke consequenties dit zou hebben. Gezien de verregaande consequenties zien we vooralsnog van dit traject af. Overleg is er geweest met motorclub SALZ met betrekking tot het plaatsen, controleren en onderhouden van nestkastjes op het terrein van deze club.

Werkgroep Midwinter Roofvogeltelling in de Blauwe Kamer - Frank Sidler

Ook werden mogelijkheden aangegrepen om de Vogelwacht Utrecht te promoten. In het programma van Henk Westbroek bij RTV Utrecht lieten we van ons horen tijdens het item "spottend Utrecht". Om de kans op broedsucces van de ijsvogel te vergroten, werden samen met Staatsbosbeheer broedwanden aangelegd op Fort Ruigenhoek. Zowel de schrijvende als de filmende pers heeft dit onder de aandacht van de regio gebracht.

Staatsbosbeheer benaderde ons met het verzoek om in 2011 mee te werken aan

inventarisaties op Fort 't Hemeltje, Fort bij Vechten en Fort bij Rijnauwen. In afwachting van nadere gegevens zijn al enkele leden aangezocht om hieraan in 2011 mee te werken. Bij de mogelijke overdracht van een voor weidevogels interessant agrarisch gebied aan Staatsbosbeheer hebben wij een bemiddelende rol mogen spelen.

Onze website www.vogelwachtutrecht.nl

Onze rol in de provincie wordt gezien het aantal bezoekers van onze website met belangstelling gevolgd. In de maanden januari en februari was er in verband met de actuele presentatie van cijfers rond de Midwinter Roofvogeltelling zelfs sprake van hoge bezoekersaantallen.

In de loop van het jaar werden we onaangenaam verrast door het uitvallen van onze website. Alle pogingen om contact te krijgen met onze provider liepen op niets uit. Via het internet vonden we een mededeling dat de provider al zijn activiteiten had gestaakt. Dat betekende dat alles verloren was. Zowel het technische gedeelte achter de site als de complete inhoud bleken op het net te zijn verdwenen. Gelukkig waren er bij de diverse moderatoren kopieën. Nadat een nieuwe provider was gevonden, werd er met man en macht gebouwd aan het herstel. Onze website is inmiddels weer up-to-date.

Frank Sidler

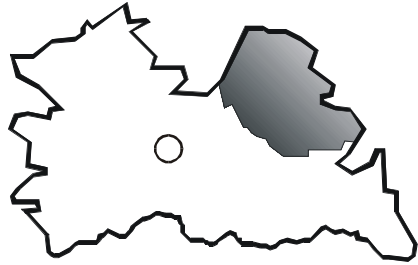
Ledenaantal

Op 31 december 2010 bedroeg het aantal leden, ereleden en donateurs 833. Ten opzichte van 2009 is het ledenaantal met 9 afgenomen. Dit jaar liet een record aantal van 28 wanbetalers zien. In 2009 waren dat er 14. De afname van het totaal aantal leden zou hierdoor al ruim goed gemaakt zijn, maar daar kopen we natuurlijk niets voor. Dalers waren de afdelingen De Bilt/Zeist (-12) en Vechtplassen (-9). Stijgers waren de afdelingen Utrecht-stad (+8) en Nieuwegein/IJsselstein (+7).

Afdeling	leden	donateurs	ereleden	totaal
Amersfoort	144	3		147
De Bilt/Zeist	80	10		90
Doorn/Driebergen	110	15	1	126
Nieuwegein/IJsselstein	151	6		157
Utrecht-stad	168	13		181
Vechtplassen	109	4		113
Buiten afdelingen	16	3		19
<i>Totaal</i>	<i>778</i>	<i>54</i>	<i>1</i>	<i>833</i>

AFDELINGEN

De **afdeling Amersfoort** heeft een zeer dynamisch en soms hectisch jaar achter de rug. De totale vernietiging door brand van ons aller Amersfoortse CNME in het park Schothorst willen we hierbij niet ongenoemd laten. Als Vogelwacht waren we hier altijd welkom, konden we altijd terecht voor onze cursusavonden of andere activiteiten. Het ons aangeboden alternatief ging enkele maanden later - hoe bizar kan het zijn - in vlammen op. Deze laatste brand, ook een prachtige oude boerderij, is zeker aangestoken, hetgeen je doet twijfelen aan het ontstaan van de brand bij het CNME. Gelukkig heeft het college van Amersfoort besloten dat er een nieuw centrum gebouwd mag gaan worden.

Minder gelukkig waren we met het besluit van hetzelfde college om het prachtige buitengebied van Hoogland-West (dat we in 2009 uitgebreid inventariseerden) voor een deel op te offeren aan een golfbaan. Dit noopte ons om samen met de Stichting Behoud Valleï- en Eemland officieel bezwaar te maken tegen dit voornemen. Hierdoor werden we de politieke arena ingetrokken (en dat willen we eigenlijk niet). Gelukkig bood mr. J. Neefe aan om ons "om niet" te helpen met het kanaliseren en indienen van onze bezwaren. Inmiddels is in overleg met het hoofdbestuur besloten om onze bezwaren tot de Raad van State door te zetten.

In de winter hebben we meegedaan aan de Midwinter Roofvogeltelling. Met een aantal mensen hebben we op verschillende data de roofvogels van de polder Zeldert in kaart gebracht. In 2011 zullen we proberen onze capaciteit te verdelen over nog enkele andere gebieden. Na overleg met ons coördinatieteam werd door een enthousiaste groep jonge vogelaars op de Westdijk tussen Spakenburg en Eemdijk de Trektelpost Westdijk gevestigd. Hiermee werd de post van het Hazenwater in Den Treek opgeheven. Aangezien de Westdijk nogal "uit de route" ligt voor Amersfoortse vogelaars, kijken we of er in Bloedaal een trektelpost te vestigen is.

In het voorjaar rolde het boekje "Gevleugeld Schothorst" van de pers. Na jarenlange voorbereiding kon door subsidie van de Vogelbescherming en ons eigen hoofdbestuur dit fraaie resultaat aan de wereld worden gepresenteerd. Inmiddels zijn de 350 gedrukte exemplaren uitverkocht en wordt de vraag om een herdruk steeds luider.

Dit jaar rolde ook het rapport over Hoogland-West van de pers. Gelukkig konden twee doosjes net voor het uitbreken van de brand van het CNME worden gered. Inmiddels is gebleken dat de interesse van de lokale politiek voor onze feiten en aanbevelingen niet opweegt tegen allerlei mooie kiezersbeloften (lees kiezersbedriegerijen) die teloorgingen bij de onderhandelingen van het college.

In april werd door medecoördinator Andre van Keken gewerkt aan een gemeenschappelijk project "Vogels in Concert" waarin twee zangeressen composities over

vogels ten gehore brachten. Het was voor het eerst dat de Vogelwacht een bijdrage leverde aan een dergelijk concert. Het is zeer goed ontvangen en er zijn plannen om dit te zijner tijd te herhalen.

Via de website kwam Radio 2 bij ons terecht om advies te vragen over het voeren van vogels in de winter. In een live uitzending waren wij in heel Nederland te horen. Ook werden er twee lezingen gegeven over het herkennen van vogels in de tuin.

Het jaar door werden er een tiental excursies georganiseerd. De verslagen van deze excursies zijn op onze afdelingswebsite te lezen. Bij de reguliere zaterdag-excursies vragen wij ons soms af wat het minimale aantal deelnemers moet zijn om een excursie af te gelasten dan wel door te laten gaan. We begrijpen dat ook de andere afdelingen last hebben van dit probleem. Het ene moment heb je tussen de 10-20 deelnemers (vooral de Naardermeer-excursie, onze uilenbalts-excursie en de weekend-excursies zijn altijd goed bezet!!), terwijl er ook excursies zijn waar bijna alleen de coördinatieleiden aanwezig zijn. We blijven ons bezighouden met de vraag hoe we het percentage deelnemers kunnen opschroeven. We gaan nu kijken of de aandacht van de media beter geregeld kan worden en of er wellicht thema-excursies gehouden kunnen worden.

Ons afdelingsbestuur kwam in 2010 een aantal keren bij elkaar, ofschoon er tegenwoordig ook veel via de mail wordt overlegd. Er werd veel tijd besteed aan onze afdelingswebsite. De credits hiervoor horen bij Leo Nijhuis terecht te komen aangezien hij daar het meeste werk aan heeft gedaan. Helaas heeft Leo te kennen gegeven met het coördinatiewerk te willen gaan stoppen. We hebben alles uit de kast gehaald om hem te overtuigen dat we hem nodig hebben, maar.... het mocht niet baten! Natuurlijk respecteren we zijn besluit en we prijzen ons gelukkig dat we binnenkort zijn plaats kunnen opvullen. Gideon Vreeman, een van de drijvende krachten achter de Trektelpost Westdijk en de klapekstertellingen, heeft zich bereid verklaard ons te willen gaan helpen met het coördinatiewerk. We gaan op gepaste wijze van Leo afscheid nemen en Gideon begroeten als nieuw teamlid.

In 2011 staat een nieuwe vogelherkenningscursus op stapel, wordt er op basis van vrijblijvendheid deelgenomen aan een akkerrandenproject dat in de Gelderse Vallei draait en gaan we structureel een broedvogelinventarisatie van het natuurontwikkelingsgebied Bloeidaal uitvoeren. De eksters en kraaien in de Amersfoortse wijk Schothorst worden al negen jaar gevolgd. In 2011 zal een kleurringproject starten ten einde de verschillende vogels afzonderlijk te kunnen herkennen. Alle voorbereidingen, vergunningen en toestemmingen zijn bijna rond. Uiteraard rapporteren we hierover later meer.

Afdeling Dribergen/Doorn

Twee lezingen, vijf excursies, één inventarisatie, de kastcontrole kerkuil en de Midwinter Roofvogeltelling waren activiteiten van de afdeling.

Lezingen

In maart kwam Jack Folkers ons vertellen over de vogels van Patagonië en de Falklandeilanden. Pinguïn- en albatrossoorten maakten veel indruk. De rijkdom van de Falklandeilanden als ecosysteem is af te leiden uit de verscheidenheid aan kuifaalscholvers, ganzen en eenden.

In november kwam Henk Dommerholt de geschiedenis en planologische achtergronden van het Fochteloërveen schetsen. Sinds 2001 heeft die geschiedenis er een paragraaf bij in de vorm van broedende kraanvogels. Het verwerven van “buffergronden” om de kern van het gebied een waterstand te geven die het veen kansen geeft, is niet alleen een kwestie van geld, maar ook van geduld en onderhandelen in goede verstandhouding. De ruimte en rust, maar ook factoren in de landbouw zijn aantrekkelijk voor kraanvogels.

Excursies

Vijf excursies zijn er geweest: Korendijkse slikken en Brouwersdam (21/2), Rijnstrangen (27/3), Holterberg Korhoenders (14/4), Groene Jonker Nieuwkoop (18/4) en Zouweboezem (13/6).

Rustig weer bij de excursie naar Zeeland droeg zeker bij aan de zichtbaarheid van de roodkeelduikers (5), terwijl op de Holterberg in de kou de korhoenders een stuk minder actief waren dan het jaar ervoor. In het Rijnstrangengebied zijn er nog veel agrarische bedrijven. Voor moerasvogels is het er aantrekkelijker dan voor weidevogels. Alleen de uiterwaarden bij Westervoort voldeden aan de verwachting.

De Groene Jonker en de Zouweboezem zijn buiten de winter altijd meer dan gemiddeld aantrekkelijk.

Meer halvedag-excursies en een beperkt aantal met de duur van één dag, bijvoorbeeld Zeeland, Friesland of Maasvlakte, staan voor volgend kalenderjaar op de planning.

Inventarisaties

Dit jaar is het vijf jaar geleden dat op het landgoed Walenburg een ander beheer begon. Te zijner tijd komt er in *de Kruisbek* een verslag.

De kerkuil herstelde dit jaar met dertig jongen in ons werkgebied van de duikeling in aantal van het desastreuze broedjaar 2009 (12 jongen). Helaas is in december het eerste geringde winterslachtoffer gemeld.

Wintervogeltelling

De telling van winterroofvogels was minder eenvoudig dan we hoopten. Het coulissenlandschap tussen Langbroek, Doorn en Amerongen maakt het uitvinden van een goede methode bewerkelijk. Betrouwbaarheid en reproduceerbaarheid van de methode zijn niet in elk landschap even gemakkelijk. We denken nu een vaste goede route te hebben en gaan zowel met puntransect- als lijntransecttelling aan de slag in 2011.

De **afdeling Nieuwegein/IJsselstein e.o.** heeft een actief jaar achter rug.

Coördinatiegroep

Na jaren trouwe dienst heeft Dorien Korver-Benschop de coördinatiegroep verlaten. Gelukkig was Dorien bereid om nog enige tijd de coördinatiegroep bij te staan met diverse zaken waaronder het voorbereiden/organiseren van de excursie Schiermonnikoog. Tijdens de jaarvergadering is zij door de coördinatiegroep en de vergadering bedankt voor het vele werk dat zij heeft verzet voor de afdeling.

In eerste instantie liet het zich aanzien dat de coördinatiegroep met drie mensen verder zou moeten gaan. Dat zou betekenen dat dit ten koste zou kunnen gaan van activiteiten. Gelukkig hebben Monique Kersten, Tanny Hiemstra en Fia Verhoef zich aangemeld om plaats te nemen in de coördinatiegroep. Met algemene instemming zijn zij welkom geheten. Rob Borst zal voorlopig de functie van coördinator invullen.

Excursies en tellingen

Dit jaar is er een tiental excursies georganiseerd. Zoals te doen gebruikelijk stak het weekend Schiermonnikoog erbovenuit. Ondanks dat het weer niet altijd meezat, zijn er 104 soorten gescoord. Frans van Maurik heeft een verslag van de belevenissen van dit weekend op de website geplaatst, waarvoor hartelijk dank. De excursie was wederom geslaagd en een woord van dank aan de organisatoren is dan ook op zijn plaats.

Tevens heeft de afdeling deelgenomen aan de midwintertelling, roofvogeltelling en de World Birdwatch.

Diversen

In maart is het jaarlijks onderhoud aan de oeverzwaluwwand uitgevoerd. Omdat het terrein van Waternet in het weekend niet meer toegankelijk is, hebben we de inventarisatie moeten stoppen. Helaas is hiermee aan een jarenlange inventarisatie van dit terrein een einde gekomen.

De afdeling heeft in april deelgenomen aan de vrijwilligersmarkt in Nieuwegein en in september in IJsselstein.

MEC

Er zijn namens de gemeente twee thema-avonden georganiseerd: flora en fauna op Borneo (Roy de Haas en Anja Nusse) en Tibet, Nepal en India (Jack Folkers). Beide avonden zijn goed bezocht. In verband met de reorganisatie van het MEC wordt de beschikbare kastruimte voor de VW beduidend minder. Er is een inventarisatie gemaakt van boeken, dia's en andere zaken die in de kasten liggen en er is gekeken wat er mee moet gebeuren. De verwachting is dat we een en ander in het eerste kwartaal van 2011 kunnen afronden.

Inventarisatie

In 2010 heeft Michiel van Vliet de Galecopperzoom geïnventariseerd op broedvogels, vlinders, libellen en planten. De Galecopperzoom is een 137 ha groot gebied in Nieuwegein-Noord, bestaande uit een extensief beheerd weidegebied, een sportpark en een bosplantsoen. De inrichting van het gebied staat ter discussie door de plannen van de overheid voor de verbreding van de A12 en door de plannen van de gemeente Utrecht voor de ontsluiting van de nieuw te bouwen wijk in polder Rijnenburg.

Merel - Rob Borst

Activiteiten

In verband met sloopwerkzaamheden heeft de gemeente IJsselstein de Vogelwacht om advies gevraagd met betrekking tot de aanwezige roeken aan de Vicarielaan. Dit advies is door Gerrie Abel en de coördinatiegroep opgesteld.

Aan de Stuiverbergweg in IJsselstein vond paragliden plaats. Dit gebied is al sterk achteruitgegaan in aantallen weidevogels. Laatste telling: 6 grutto's en 2 tureluurs. Tanny Hiemstra heeft contact opgenomen met de gemeente. De gemeente heeft geen vergunning afgegeven en de politie handhaaft niet. Daar het hier een natuurgebied betreft, zijn wij van mening dat dit terrein niet geschikt is voor paragliden. Insteek is om voor 2011 tot een oplossing te komen.

De gemeente IJsselstein wil een natuurkaart samenstellen en heeft de Vogelwacht gevraagd hierbij input te geven. In samenwerking met IVN zijn Gerrie Abel, Tanny Hiemstra en Bert Broek hiermee aan de slag gegaan.

Gemeente Nieuwegein

Opstellen Bomenlijst ten behoeve van bomenbeleidsplan

B&W van Nieuwegein heeft besloten om een bomenlijst op te stellen van kapvergunning plichtige bomen. Men vindt het belangrijk dat bewoners, wijknetwerken en natuurorganisaties vooraf de gelegenheid krijgen om hun zienswijze op deze bomenlijst kenbaar te maken. De Vogelwacht heeft in samenwerking met het IVN op kaarten/plattegronden van Nieuwegein gebieden ingekleurd waarvan wij vinden dat dit waardevolle en belangrijke groenstructuren zijn. De groenstructuur is een kaart waarop in groen de ecologische verbindingzones zijn aangegeven. De zogenaamde gewenste bomen in deze structuren zijn kapvergunning plichtig. Bomen buiten deze groenstructuren worden aan de hand van vastgestelde criteria beoordeeld. Bomen die na beoordeling in de categorieën monumentale of waardevolle houtopstanden terechtkomen, zijn ook kapvergunning plichtig. De beoordelingscriteria zijn inmiddels aan betrokkenen toegelicht. De indruk is dat de betrokken organisaties te spreken zijn over de wijze waarop de gemeente Nieuwegein dit project heeft voorgelegd.

Advies Wilgen geluidswal A2

De gemeente Nieuwegein heeft advies gevraagd ten aanzien van zieke wilgen langs de geluidswal van de A2. Wilco Stoopendaal heeft hierover contact gehad met de gemeente. Er zijn uiteindelijk circa 70 bomen gekapt.

Maaibeleid

De gemeente Nieuwegein heeft de Vogelwacht en IVN gevraagd input te leveren met betrekking tot het gevoerde maaibeleid van de gemeente. Vanuit IVN en Vogelwacht is er veel kritiek op het huidige maaibeleid. Er wordt namelijk veel vernield: zware machines rijden veel kapot en een klepmaaier verpulvert van alles. Diverse zaken zijn in detail besproken tijdens enkele bijeenkomsten. Er is afgesproken dat de gemeente een proefberekening gaat maken om met het huidige beheerbudget natuurvriendelijker maaimaterieel te gebruiken.

De heer Udo Tenge van IVN zal in de beheergroepenkaart aangeven in welke gebieden de bijzondere vegetatie voorkomt.

Boomgaard Jack's Grillhouse

De gemeente Nieuwegein heeft een plan bedacht voor de boomgaard ten zuiden van Jack's Grillhouse. Dit is een voor de Vogelwacht belangrijk vogelgebied; het heeft het predicaat "Vogelreservaat". Afgelopen zomer was er een territorium van de wiewaal.

In de Structuurvisie is er vanuit verkeersproblematiek behoefte aan om een nieuwe fietsroute vanuit IJsselstein te plannen. Tevens wil men in het verlengde van deze Structuurvisie de verborgen archeologie zichtbaar maken. Dit houdt in de praktijk in dat men een stuk begroeiing, bos wil verwijderen. Het is vooralsnog een plan waarbij de gemeente denkt aan natuurcompensatie.

Wilco Stoopendaal, Rob Borst en IVN zijn door de gemeente uitgenodigd om dit plan te bespreken.

Ten aanzien van het plan hebben we ons kritisch uitgelaten en gevraagd of er wel

aan andere mogelijkheden is gedacht om een fietsroute aan te leggen. Wat de verborgen archeologie betreft, kennelijk heeft hier ter plaatse vroeger een klooster gestaan. Men wil markeren waar dit gestaan heeft. Hoe is nog niet bekend. Het is nog niet duidelijk of het ROB nog onderzoek gaat doen. De gemeente zal er nog op terugkomen.

Ruimte voor de Lek

Door de klimaatverandering stroomt er in de toekomst meer water door de Lek dan nu het geval is.

De provincie gaat de Lek bij Vianen, Nieuwegein, Houten en IJsselstein meer ruimte geven om in de toekomst ook nog droge voeten te houden. Deze aanpassingen bieden kans voor het realiseren van nieuwe natuur en kleinschalige recreatie. Bewoners en belanghebbenden hebben door deel te nemen aan "ontwerp-ateliers" input en inspraak kunnen geven.

Om een en ander in goede banen te leiden, zijn er afgevaardigden van diverse belangengroepen vertegenwoordigd in de "klankbordgroep". Deze groep wordt voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter. De klankbordgroep kijkt mee naar de uitwerking van de keuzes die de stuurgroep maakt, kijkt of ideeën uit de ontwerp-ateliers meegenomen worden en geeft hier adviezen over. Voor de Nieuwegeinse kant van de Lek betekent dit dat de Bossenwaard omgevormd wordt tot een stukje natuurgebied. Voor meer informatie zie www.ruimtevoordelek.nl. De Vogelwacht is in deze klankbordgroep vertegenwoordigd door Rob Borst in samenwerking met het IVN. In januari 2011 wordt het definitieve plan vastgesteld.

Concept Structuurvisie Nedereindseplas

Tot op heden is hieromtrent nog geen vervolgerichtgeving ontvangen. We blijven het in de gaten houden.

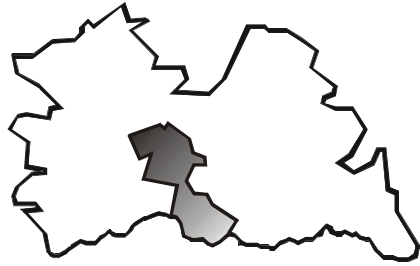
Evaluatie roofvogeltelling

Op 20 november heeft het hoofdbestuur een evaluatie/presentatie gegeven van de roofvogeltelling 2010. Deze vond plaats in Panorama restaurant De Blauwe Kamer. Gedurende deze presentatie ontspon zich een levendige discussie over de wijze van inventariseren. Na afloop was er nog een excursie in De Blauwe Kamer. Dit alles werd bijgewoond door Michiel van Vliet en Rob Borst. Al met al een leuke en nuttige dag waarop je ook vogelaars van andere afdelingen tegenkomt. Een woord van dank aan het hoofdbestuur voor het organiseren van deze dag is dan ook zeker op zijn plaats.

Tenslotte

Zonder de inzet van leden zouden diverse activiteiten niet mogelijk zijn geweest. Langs deze weg bedanken wij iedereen die op de één of andere wijze een bijdrage geleverd heeft.

Wat **afdeling Utrecht-stad** betreft is het een betrekkelijk rustig jaar geweest. Alfred de Weerd is de coördinatiegroep komen versterken, waardoor we hopelijk iets meer de handen vrij zullen hebben om dingen op te pakken. Naast het deelnemen aan de roofvogeltelling en de voor ons gebruikelijke rondleiding door het Wilhelminapark voor de plaatselijke buurtvereniging, hebben we onze aandacht hoofdzakelijk gericht op de excursies. Deze werden redelijk bezocht, al wisselt het aantal deelnemers sterk.

In januari traptten we af met de gebruikelijke "nieuwjaarsduik" in IJmuiden, wat meerdere kuifaalscholvers en een groepje foeragerende bruinvissen opleverde. Waarna we nog tijd hadden een in de buurt aanwezige zwarte ibis op te zoeken. De roofvogeltellingen in februari leverden een tweetal blauwe kiekendieven op en flinke groepen toendrarietganzen, voor onze omgeving toch ook niet onaardig. De februari-excursie ging (ook niet ongebruikelijk) naar de Zuid-Hollandse Delta, met een flinke groep dwergganzen, roodhalsgans en veel roodkeelduikers als "oogst". We proberen in ons excursieprogramma een afwisseling te creëren tussen verre en regionale (vaak fiets)excursies. De excursie van maart bleef in de buurt: we gingen naar de Ridderoordse en Eikensteinse Bossen en De Stulp. Aan het eind van deze tocht werd onze aandacht getrokken door een afwijkende spechtenroep. Enkele dagen later kon de vogel definitief als middelste bonte specht worden gedetermineerd, een in onze omgeving zeldzame soort die door vele Utrechtenaren is gezien.

In april bezochten we de Oostvaardersplassen. Voor de verandering deden we dat deze keer per fiets, wat prima beviel. We pikten een erg vroege gierzwaluw mee (het was pas 11 april) en zagen onder meer de zeearend. In mei gingen we kijken in de Biesbosch, een gebied waar we hoge verwachtingen van hadden. Als gevolg van een te hoge waterstand viel dit een beetje tegen: steltlopers waren er nauwelijks te bekennen en de daar in grote aantallen broedende Cetti's zangers hielden hun snavel, gelukkig op één exemplaar na.

De augustusexcursie ging naar de Maasvlakte, waar verhoopte soorten als ortolaan en draaihals zich niet lieten zien. Wel troffen we een "grote valk" die zich mooi liet zien. Saker? Lanner? Gier? Vermoedelijk toch een hybride. In september bleven we dicht bij huis en bezochten de Westbroekse Zodden. De visarend die hier de week tevoren nog rondhing, was waarschijnlijk net doorgetrokken, maar we zagen wel enkele schitterende haviken en een raaf. Oktober is de maand voor leuke zeetrek, en daarvoor reisden we af naar Camperduin. Aankomend op de trekpost vielen we met onze neus in de boter: ver over zee vlogen twee valse pijlstormvogels langs, voor sommige van de aanwezigen een jarenlange wenssoort! Helaas hadden de meeste deelnemers hun telescoop nog niet klaar staan, waardoor ze deze soort misten. We zagen ook een grauwe pijlstormvogel, een kleine alk en later nog een beflijster. In november zijn we in de omgeving van Amerongen gaan vogelen: vanaf het uitkijkpunt zagen we een prachtige ruigpoot-

buizerd en langs de stuwwal zochten we naar witkopstaartmezen. Voor deze laatste soort ploeterden we ook door een stuk uiterwaard, maar in dit nattere seizoen viel dit niet mee. Op Plantage Willem III zagen we een grote groep damherten, ook een memorabel moment.

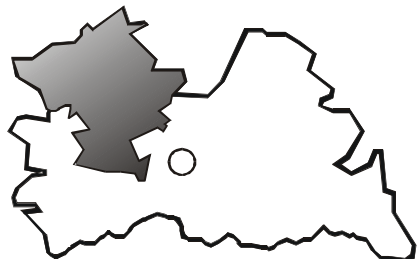

Witkopstaartmees - Richard Pieteron

Als afsluiter van het jaar gingen we in december naar de kop van Noord-Holland. Op Wieringen (en omgeving) zagen we drie soorten rotganzen en ijsgorzen vlogen over. Boven het wad bij Kornwerderzand zwermden grote groepen kanoeten. Naast de excursies waren er nog wat vragen van particulieren of buurtverenigingen waar we middels telefoon en mail op hebben gereageerd. De gebruikelijke, jaarlijkse vogelwandelingen in het Wilhelminapark werden weer door ons verzorgd. Deelname aan een Parkdag in Leidsche Rijn moest door ziekte worden afgezegd.

Voor het komende jaar staan al weer verschillende dingen op stapel waaronder deelname aan de roofvogeltelling en inventarisatie van fort Vechten.

De **afdeling Vechtplassen** organiseerde elf excursies. Twee excursies gingen niet door. De allereerste excursie moesten we helaas annuleren vanwege het winterse weer. Het was niet verantwoord om met de auto in polder Arkemheen te rijden als gevolg van de vele sneeuw en bijbehorende gladheid. De excursie naar Beukenburg en de Hooge Kampse Plas

ging niet door vanwege een veel te gering aantal deelnemers. Wij willen de diverse excursieleiders bij deze nogmaals hartelijk bedanken voor hun inzet voor de afdeling Vechtplassen.

Helaas is de animo voor excursies wederom teruggelopen. Vorig jaar hadden we gemiddeld 13 deelnemers en dit jaar 10. Uitschieter in positieve zin was de excursie naar de Leusderheide met 20 deelnemers, negatieve uitschieter de excursie rondom het IJsselmeer met 4 deelnemers. Wij vinden dat jammer, mede gelet op het feit dat we de laatste jaren de leden hebben gevraagd om met suggesties voor bijvoorbeeld excursies te komen. We hebben met de ontvangen reacties zoveel als mogelijk rekening gehouden bij de samenstelling van het programma, maar dat heeft niet geleid tot meer deelnemers.

De excursies naar Waterland, Bethunepolder, Hoge Veluwe, Leusderheide en Texel waren qua vogels kijken het meest succesvol. Een greep uit een omvangrijke lijst levert onder meer het volgende op: Jan van Gent, kleine en grote zilverreiger, witbuikrotgans, krooneend, slechtvalk, smelleken, grauwe franjepoot, patrijs, zwartkopmeeuw, reuzenstern, zwarte, groene en kleine bonte specht, roodkeelpieper, fluit, ijs- en sneeuwgorz. Hoogtepunten waren de baltsende nachtzwaluwen, waarvan enkele zeer fraai in een boompje gingen zitten of vlak over ons hoofd vlogen. Prachtig! Ook de honderden kepen en vinken op Texel waren bijzonder. Een fraai staaltje vogeltrek.

We organiseerden twee lezingen met een goede opkomst. In de grote zaal van 't Trefpunt konden we eerst genieten van de prachtige foto's van Phil Koken over de Falklandeilanden en Antarctica. Phil liet ondermeer mooie beelden zien van de hoofdrolspelers uit "Happy feet", de pinguïns. Medio december schotelde Jack Folkers ons schitterende foto's voor van vogels in Nieuw-Zeeland en Australië. Zeer bijzonder waren de foto's van de bedreigde kiwi.

De coördinatiegroep vergaderde dit jaar vijfmaal. We moesten helaas afscheid nemen van Werner Krause. Hij verliet in het voorjaar de coördinatiegroep. De afdeling wil hem hierbij nogmaals hartelijk bedanken voor zijn inzet. Gelukkig keerde onze "Dwaalgast" Jack Folkers terug in de coördinatiegroep. Wij wensen Jack wederom veel succes in de coördinatiegroep.

De coördinatiegroep bestaat eind 2010 uit: Cok Augustinus, Cora Kuiper, Richard Pieterse, Gerhard Overdijk, Jack Folkers en Bert van Dillen.

WERKGROEPEN

Vogelringstation Groenekan

In 2010 hebben H.J. Lichtenbeld en H.S. Lichtenbeld besloten als ringgroep VRS Groenekan verder te gaan. VogelRingStation Groenekan werd in 1957 opgericht door H.J. Lichtenbeld en wijlen Nico Marra en wijlen Henk Holtman. Zij begonnen met een Vinkenbaan in het Ridderoordse Bos te Maartensdijk. Veel later, omstreeks 1975, toen Marra en Holtman stopten met het ringwerk, werd de ringgroep ontbonden, maar bleef de naam wel bestaan. Anno 2010 hebben we besloten die naam nieuw leven in te blazen en al onze vangsten onder de naam VRS Groenekan in GRIEL in te voeren. Alleen vangsten in bijzondere projecten zoals

CES en RAS worden apart geregistreerd. GRIEL is een nieuw registratiesysteem van het Vogeltrekstation waarin ringers hun gevangen vogels kunnen registreren. Bovendien kunt u ook als particulier een door u gevonden ring melden. U kunt dit doen via de site www.griel.nl.

CES (Constant Effort Site) is een gestandaardiseerd internationaal ringproject voor het vangen en ringen van broedvogels in een bepaald terrein. RAS (Retrapping Adults for Survival) is een onderzoek waarbij de nadruk ligt op het terugvangen van geringde vogels.

De ringer met de vangst – H.S. Lichtenbeld

Nadat we in september 2009 onze vertrouwde vangplek kwijtraakten in de Molenpolder te Maarsssen, hebben we tot in april 2010 zonder vangplek gezeten. De oostkant van de vertrouwde vangplek is door de eigenaar, Staatsbosbeheer, afgegraven en weer tot water getransformeerd. Daarmee verdween de mogelijkheid om 5 netten te plaatsen letterlijk in het water. Alle grond en modder is op de bestaande legakker gedumpt. Deze legakker was daarna lange tijd niet te betreden.

In april hebben we een poging gewaagd op een nieuwe locatie, ook in de Molenpolder, ongeveer 150 meter oostelijker. Deze kade was heel erg smal en liep uit in noordelijke richting in een breed stuk grond omringd door veelal 10-15 meter hoge elzen. De legakker bleek een puinakker te zijn (een ondergrond van puin met een laagje grond eroverheen). Het was heel lastig om de stokken hier in de grond te krijgen, enkele bamboestokken zijn toen ook gespleten.

In april hebben we een twintigtal vogels gevangen. Daaronder waren ook enkele terugmeldingen van het jaar daarvoor van onze oude locatie. Pas in juni werd er weer een poging gewaagd met de bedoeling om buisjes te slaan om de stokken beter te kunnen plaatsen. De akker bleek overwoekerd met brandnetel, riet en distel van zeker 2 meter hoog. In totaal hebben we daar 6 pogingen gewaagd die in totaal 90 nieuwe vogels en 12 terugmeldingen opleverden. Dat lijkt veel, maar het grootste deel werd gevangen in twee vangdagen. Deze twee dagen leverden met geluidsdragers respectievelijk 26 en 35 vogels op.

In 2010 werd er dus geen CES gedraaid, wat we de afgelopen 8 jaar wel hadden gedaan. Er werd echter wel gevangen op een balkon (H.J. Lichtenbeld) in Utrecht en in de tuin (H.S. Lichtenbeld) in IJsselstein. Daarnaast werden er weer kerk-, steen- en bosuilen geringd. Tevens werden op de Bilthovense begraafplaats Den en Rust nestkasten gecontroleerd waarbij wij ook weer een aantal vogels van een ring konden voorzien.

We hebben besloten een derde ringer op te nemen in VRS Groenekan: Marc van Leeuwen. Onder de gegevens van VRS is nog niet veel te vinden van Marc, omdat hij nu nog voornamelijk RAS-projecten heeft. Marc ringt veel kerk- en steenuilen, maar de gegevens van het RAS-project worden apart geregistreerd. Wel is hij vast te kracht geworden als wij samen gaan ringen.

Verder in het najaar hebben we geprobeerd weer te gaan vangen op onze oude locatie in de Molenpolder. Daar zijn we nu twee keer geweest en dat leverde gelijk 69 en 49 vogels op, waaronder twee nieuwe baansoorten: vink en kleine barmsijs werden tot onze verrassing gevangen. Daarnaast zeer veel kool- en pimpelmezen. Ook in de tuin werden tot op heden naar verhouding veel vogels gevangen. De teller staat daar nu op 200 exemplaren inclusief terugmeldingen.

In totaal heeft VRS Groenekan tot op het moment van dit schrijven (begin november) 604 vogels geringd of teruggevangen hetgeen zonder de CES-vangsten in de zomer toch een mooi resultaat is. Daarnaast zijn er in het RAS-project van Marc ook ruim 250 vogels geringd. Bovendien hebben we nog 2 maanden te gaan in 2010. Wie weet wat er nog volgt met de invasies van mezen, barmsijsen en pestvogels.

de Kruisbek

Er verschenen in 2010 vijf nummers van *de Kruisbek* met gemiddeld 34 pagina's kopij per nummer. Dat is wat minder dan het gemiddelde van 38 in 2009. We blikken terug op de meest opvallende artikelen.

In *Unieke natuur vliegbasis bedreigd* en *Realisatie nieuwe natuur* wordt aandacht gevraagd voor bedreigingen van de realisatie van de EHS (Ecologische Hoofdstructuur). Zo is men van plan om de EHS op de voormalige vliegbasis Soesterberg in te krimpen om bouw van 440 woningen mogelijk te maken. De realisatie van nieuwe natuur kwam onder het eerste kabinet Balkenende al bruusk tot stilstand. En van het pas aangetreden kabinet Rutte valt nog minder te verwachten. Jammer, want het plan tot een EHS in Nederland werd indertijd door een grote Kamermeerderheid gesteund. Het doel is nog steeds om bestaande natuurgebieden uit te breiden en met elkaar te verbinden (ecologische verbindingzones). Zo hoopt men achteruitgang van planten en dieren in Nederland een halt toe te roe-

pen. De Vogelwacht Utrecht heeft bezwaar gemaakt tegen inkrimping van de EHS op de vliegbasis. Ook vragen we aan Provinciale Staten om gedegen onderzoek naar de vele kwetsbare en zeldzame flora en fauna.

Een uitgebreid verslag van de *Midwinter roofvogeltelling 2010* geeft een terugblik op een zeer geslaagde activiteit van de Vogelwacht. Het bestuur herstelde met succes een oude traditie in ere. In 2011 wordt opnieuw geteld (hopelijk ligt er dan wat minder sneeuw dan nu, 21 december 2010).

In *Zeldzame, schaarse en kolonievogels in de regio Utrecht in 2009* en *Broedgevallen van de raaf in de provincie Utrecht in 2009 en 2010* komen vogels in de provincie Utrecht aan bod.

Bescherming versnelt achteruitgang weidevogels vertelt over onderzoek naar de invloed van nestbescherming op broedsucces van weidevogels op bouwland. De heldere en opzienbarende conclusie luidt dat door zoeken naar nesten het uitkomstpercentage aanzienlijk daalt. Weliswaar kan de boer gemarkeerde nesten ontzien bij werkzaamheden, maar daar staat tegenover dat er een groot verlies ontstaat door toenemende predatie of door verlaten van nesten.

Naast de wat grotere artikelen vinden we in *de Kruisbek* onder andere excursieverslagen (Diepholz, Camperduin dat Texel werd, drie jonkers bij Nieuwkoop), reisverslagen (Cyprus en Beara in Ierland) en oproepen (slaapplaatsen steltlopers, MUS en midwinter roofvogeltelling 2011).

Tevens maken we van deze gelegenheid gebruik om onze vaste medewerkers te bedanken. Guus Peterse laat ons meegenieten met zijn vogelavonturen in treffende en puntige *Scharreleieren*. Guus, bedankt! Onze dank gaat ook uit naar Toon Vernooij, die steeds op boeiende en humoristische wijze de interessante rubriek *In het kort* weet te vullen. Een woord van dank ook aan Frank Sidler, die in korte tijd is uitgegroeid tot een soort hofleverancier met *Voor u gelezen, boekbesprekingen* en andere bijdragen. En "last but not least" bedanken we Jan van der Greef voor zijn prachtige foto's, die hij steeds belangeloos ter beschikking stelt.

Koolmees - Jan van der Greef